

Vid det samråd om språkärenden 2019 som delegationen för språkärenden ordnande den 22 oktober diskuterade justitieminister Anna-Maja Henriksson med representanter för språkgrupperna om regeringsprogrammet och de språkliga konsekvenserna av projekten i regeringsprogrammet. Utgående från diskussionen vill delegationen fästa uppmärksamhet vid följande:

DE SPRÅKLIGA RÄTTIGHETERNA UNDER DEN KOMMANDE REGERINGSPERIODEN

Rinnes regeringsprogram är utmärkt med tanke på de språkliga rättigheterna. Genomförandet av riktlinjerna kan dock äventyras om språkgruppernas perspektiv inte förstås hos myndigheterna.

Språkgruppernas förväntningar vad gäller social- och hälsovårdsreformen är höga. De lagstadgade rättigheterna till social- och hälsovårdstjänster är goda i synnerhet på finska och svenska. Det finns dock en risk för att rättigheterna inte tas tillräckligt seriöst i alla kommuner och sjukvårdsdistrikt, även om språkliga rättigheter är grundläggande rättigheter. Detta kan utläsas av flera av de skrivningar om social- och hälsovårdsreformen som finns i regeringsprogrammet.

Delegationen anser att det är viktigt att nationalspråksstrategin revideras. Genom strategin bör man bland annat vidta åtgärder för att trygga det finska språket som vetenskapligt språk. De svenskspråkiga tjänsterna måste tryggas genom separata lagstadgade lösningar i de fall när myndigheterna inte kan ordna tjänsterna så att de betjänar båda språkgrupperna. Även det försämrade språkklimatet måste åtgärdas.

Viktigt är också att utarbeta det första språkpolitiska programmet av sitt slag, i vilket de andra språk som talas i Finland beaktas, särskilt de samiska språken, romani, det karelska språket och teckenspråken. Representanter från olika grupper ska ha möjlighet att delta i beredningen av programmet. I det språkpolitiska programmet borde det ingå dels konkreta åtgärder och dels strukturerad framtidsdiskussion om språkpolitiken.

Delegationen för språkärenden förutsätter att det ingår konkreta åtgärder samt medel som säkerställer förverkligandet av de ikraft varande lagar som tryggar de språkliga rättigheterna på olika förvaltningsområden och delar av samhället. Förverkligandet av de språkliga rättigheterna är en förutsättning för att kunna delta i samhällelig verksamhet.

Finland ska värna om vårt urfolks, samernas, språk och kultur och säkerställa att de samiska språken är livskraftiga. De samiskspråkigas språkliga rättigheter måste tryggas också i praktiken. Samtidigt måste man också beakta att största delen av samerna bor utanför hembygdsområdet.

Det har gått nästan fem år sedan teckenspråkslagen trädde i kraft. Lagen ålägger myndigheterna en skyldighet att främja de teckenspråkigas språkliga rättigheter. Trots detta är det fortfarande svårt att få service på teckenspråk och till och med att få tolkning på teckenspråk. Rätten att lära sig teckenspråket måste tryggas både för dövfödda barn och för barn till döva, teckenspråkiga föräldrar. Varje barn ska ha rätt att lära sig minst ett språk ordentligt. Kommunernas kunskaper om teckenspråkiga borde stärkas.

Språken romani och karelska, som har en lång tradition i Finland, borde återupplivas. Man borde beakta att Finland är ett flerspråkigt land och att alla språk är en del av den finländska språkreserven.

Regeringsprogrammet innehåller också uppgörandet av ett helhetsmässigt åtgärdsprogram om behoven att förnya integrationsåtgärder. I beredningen av programmet bör man till fullt beakta en kvalitativ undervisning på både finska och svenska samt rätten att bevara sitt eget språk för dem som flyttat till Finland. En lyckad integration innehåller minst tillräckliga kunskaper i det ena nationalspråket samt godkännande och användningsmöjligheter av det egna modersmålet.

Den 22 oktober 2019 ordnade delegationen för språkärenden det fjärde samrådet för språkärenden. Syftet med samrådet är att öka dialogen mellan språkgrupperna och regeringen. I samrådet deltog Svenska Finlands folkting, Sametinget, delegationen för romska ärenden, delegationen för etniska relationer, Finlands Dövas Förbund rf, Finlandssvenska teckenspråkiga rf, Karjalan kielen seura ry, Karjalan kieliruodajat - Suojärven pitäjöseura ry, skolternas byastämman (Kolttien kyläkokous), finska språknämnden vid Institutet för de inhemska språken samt Selkokeskus.

Ytterligare information: Pirjo Hiidenmaa, ordförande för delegationen, tfn 0451456514, eller Corinna Tammenmaa, delegationens generalsekreterare, tfn 0503795466